

ترجمه و چاپ در ایران، تحت امتیاز
انتشارات وایلی توسط انتشارات آوند دانش

WILEY

تاریخ فلسفه

FOR
DUMMIES®

نوشته‌ی مارتین کوهن

ترجمه و تألیف: مهدی شفقتی

آوند دانش

فهرست مطالب در یک نگاه

۱	مقدمه
۹	بخش ۱: تاریخ فلسفه
۱۱	فصل ۱: مروری بر مکاتب فلسفی عصر باستان
۲۷	فصل ۲: عبور از سده‌های میانه و ورود به عصر جدید
۶۱	فصل ۳: نگاهی به فلسفه‌ی مشرق‌زمین
۷۹	فصل ۴: آشنایی با «ایسم‌ها»
۱۰۳	بخش ۲: بخش ده‌تایی‌ها
۱۰۵	فصل ۵: مراجع ده‌گانه‌ی تاریخ فلسفه به زبان فارسی
۱۱۷	فصل ۶: ده نکته‌ی نغز در تاریخ فلسفه
۱۱۸	فصل ۷: فلسفه‌ی غرب در قرن بیستم
۱۱۹	فصل ۸: فلسفه‌ی ایران در قرن بیستم
۱۲۰	فصل ۹: تاریخ فلسفه
۱۲۱	فصل ۱۰: مروری بر مکاتب فلسفی عصر باستان
۱۲۲	فصل ۱۱: سخن مقدمات کار با نخستین فیلسوفان یونانی
۱۲۳	فصل ۱۲: سقراط و شاگرد او، آکادِمیست
۱۲۴	فصل ۱۳: سقراط در رموز
۱۲۵	فصل ۱۴: سقراط در یک نگاه
۱۲۶	فصل ۱۵: ارسطو، فلاسوف و سقراط
۱۲۷	فصل ۱۶: راه‌های بین افلاطون و سقراط
۱۲۸	فصل ۱۷: جمهور افلاطون و آثار دیگر
۱۲۹	فصل ۱۸: ارسطو
۱۳۰	فصل ۱۹: سقراط و ارسطو
۱۳۱	فصل ۲۰: سقراط و ارسطو
۱۳۲	فصل ۲۱: سقراط و ارسطو
۱۳۳	فصل ۲۲: سقراط و ارسطو
۱۳۴	فصل ۲۳: سقراط و ارسطو

مقدمه

بی‌طرفی این کتاب

کتاب فلسفه *For Dummies* از بدو انتشارش در سال ۱۳۹۱ با استقبال کم‌نظیر اقشار مختلف علاقه‌مند به فلسفه اعم از دانشجویان، اساتید، پژوهندگان و اهل قلم قرار گرفت به نحوی که ظرف همین مدت اثر مذکور در آستانه‌ی چاپ چهارم قرار گرفته است. با عنایت به این استقبال دلگرم‌کننده و امیدبخش و برای دسترسی آسان‌تر جویندگان آثار نوپدید در حوزه‌ی فلسفه بود که دست‌به‌کار شدیم تا بر اساس همان کتاب مرجع، مجلدات مجزایی را ذیل مباحث مهم‌تر و پرمخاطب فلسفه‌ی عمومی در اختیار علاقه‌مندان قرار دهیم. از این میان چه بسا بتوان ادعا کرد که مطالعه‌ی تاریخ فلسفه از جذاب‌ترین و درعین‌حال سودمندترین راه‌های قدم‌نهادن در دنیای شورانگیز فلسفه باشد، زیرا اصولاً دنبال کردن سیر تکوین اندیشه‌ی فلسفی در تمدن بشر و آشناسدن با زندگانی و میراث فکری فلاسفه‌ی بزرگ به‌خصوص برای دانش‌آموزان و دانشجویانی که در فکر ادامه‌ی تحصیل در این رشته هستند به آن‌ها فرصت می‌دهد بدون لزوم صرف وقت در تک‌تک نظریات و مکاتب فلسفی، بر کلیات فلسفه از عصر باستان تا امروز تسلط بیابند و برای انتخاب رشته و آینده‌ی حرفه‌ای خود، تصمیم‌هایی عالمانه‌تر و هوشمندانه‌تر بگیرند. کتابی که پیش رو دارید این امکان را به شما خواهد داد که با تکامل تاریخی اندیشه‌ی فلسفی در غرب و شرق عالم مأنوس شوید، از «بسم»‌های عمده‌ی فلسفی که هر روز در رسانه‌ها می‌شنوید یا می‌خوانید سردرآورید، فلاسفه‌ی بزرگ تاریخ را به اختصار بشناسید و در صورت علاقه‌مندی به مطالعه‌ی گسترده‌تر در تاریخ فلسفه، به ده کتاب مرجع که به زیور قلم مؤلفان و مترجمان برجسته و چه بسا جریان‌ساز در «ایران فلسفی» آراسته گردیده، رجوع کنید.

توجه رعایت‌شده در این کتاب

برای آنکه بیشترین بهره را از این کتاب ببرید، از چند عرف پیروی کرده‌ایم:

✓ حروف مایل را برای نگاشتن و برجسته‌ساختن واژگان نو یا اصطلاحات غریبی که در ادامه‌ی متن توضیح داده شده‌اند، به کار برده‌ایم.

✓ فرازهای جداگانه (که درون کادرهای خاکستری چاپ شده‌اند) حاوی بریده‌های شیرینی از آثار کلاسیک فلسفی‌اند و بعضی جاها در ترجمه‌ی انگلیسی آن‌ها همگی از ترجمه‌های معیار در دوران معاصر هستند، دست برده‌ایم تا خواننده‌ی شما برای شما آسان‌تر باشد.

✓ از ذکر مکرر تاریخ رویدادها، مثلاً تاریخ‌های مهم مربوط به زندگی فیلسوفی و انتشار کتاب‌های آنان، پرهیز کرده‌ایم مگر آنکه در مطلبی، ذکر یک تاریخ ضرورت مستقیم داشته باشد.

آنچه لازم نیست بخوانید

کتاب حاضر به چهار فصل اصلی تقسیم شده و طبق عرف همه‌ی کتاب‌های *For Dummies*، به پایان آن، بخشی نیز با عنوان بخش ده‌تایی‌ها افزوده‌ایم. در هر فصل، نیز، برای تنوع در ارائه‌ی مطلب و ذکر مثال‌های زنده، متونی را در کادرهای خاکستری آورده‌ایم و از سوی دیگر، هر مبحث اصلی را پس از معرفی و تشریح کلی، در مباحثی ریزتر بسط داده و از زوایای مختلف به آن نگریسته‌ایم. این سبک نگارش، هر به تعقیب بحث تشویق‌تان می‌کند و هم شما را قادر می‌سازد که پیوسته از درون و بیرون به یک مطلب بنگرید و درباره‌اش تأمل کنید. هیچ نیازی نیست که این کتاب را صفحه‌به‌صفحه شخم بزیند. فقط کافی است آرا و اندیشه‌هایی را که در آن مطرح گردیده، مورد توجه و بحث به بحث دنبال کنید و در این کار عجله نداشته باشید، بلکه پس از مطالعه هر مبحث، توقف کنید و درباره‌ی آنچه خوانده‌اید، به دقت بیندیشید!

در آغاز بسیاری از مطالب کتاب، نمادهای تصویری متعددی را نیز خواهید یافت که مختارید به آن‌ها دقت کنید یا بی‌اعتنا از کنارشان بگذرید: امیدواریم از نماد «فکر غلط» خوشتان بیاید که البته بیشتر به شوخی می‌ماند و هرگاه به نماد «آزمایش فکر» برخوردید، مطلب مقابل آن را از دست ندهید.

تصورات خنده‌دار

این کتاب با چند پیش‌فرض درباره‌ی خوانندگان‌ش نگاه‌شده:

✓ مشتاق فراگیری بیشتر در رشته‌ی فلسفه هستید، حتی اگر اطمینان کامل نداشت باشید که چگونه باید راه خود را در این رشته بیابید؛

✓ ذهن بازی دارید و آن را با آرای آلوده به تعصب - به ویژه آرای فلسفی - اثبات‌نساخته‌اید؛

✓ به کشف روابط میان سنت‌ها و آرای گوناگون فلسفی علاقه‌مندید؛

✓ در برابر این عقیده موضع نمی‌گیرید که فلسفه، حوزه‌ی بسیار گسترده‌ای از دانش بشری است و از علوم طبیعی گرفته تا جامعه‌شناسی و حتی دروس سنتی دوره‌های معهود دانشگاهی را دربرمی‌گیرد.

نگارنده امیدوار است فراتر از این‌ها هیچ پیش‌فرضی در ذهن خود نپرداخته باشد. این کتاب متعلق به شماست، چه هفت‌ساله باشید چه هفتادساله، چه مدرک دکترا داشته باشید چه نمایندگی مجلس شغل‌تان باشد.

کتاب مطالب این کتاب

حالا کمی بیشتر با فصل‌های چهارگانه‌ی کتاب آشنا شویم.

بخش اول: تاریخ فلسفه

فصل اول: مروری بر مکاتب فلسفی عصر باستان

در این فصل با میراث فکری و آثار مکتوب برجای مانده از برجسته‌ترین فلاسفه‌ی یونان باستان از تالس گرفته تا فیثاغورس، افلاطون، سقراط و ارسطو آشنا خواهید شد. می‌فهمید که اصلاً ماجرای چندهزارساله‌ی فلسفه از کی و کجا آغاز شد و نخستین چهره‌های این ماجرا که بودند و حرف حسابشان چه بود. شاید برایتان جالب باشد بدانید که اندیشه‌ی فلسفی از فراز تاریخ و جغرافیا پیوسته در حال آمدوشد و دادوستد بوده است. از این میان، آشنایی متفکران بزرگ جهان اسلام در خلال عصر زرین تمدن اسلامی با فلسفه‌ی یونانی و به‌خصوص با آرای ارسطو، داستانی است خواندنی و تأمل‌برانگیز که صفحاتی از اواخر همین فصل را به آن اختصاص داده‌ایم.

فصل دوم: عبور از سده‌های میانه و ورود به عصر جدید

پس از آشنایی با فلاسفه‌ی نخستین و سرآغاز اندیشه‌ی فلسفی بشر، به سراغ اروپای مسیحی در خلال قرن‌های موسوم به قرون وسطا یا همان سده‌های میانه خواهیم رفت تا فهمیم اندیشه‌ی مسیحیت، دنیای فلسفه را چگونه متحول کرد و چه فیلسوفانی در آن دوره‌ی پرماجرا پا در میدان گذاشتند. رفته‌رفته که به پایان سده‌های میانه و طلیعه‌ی عصر جدید از اواسط قرن شانزدهم میلادی به بعد نزدیک می‌شویم، با ظهور فیلسوفان بزرگی همچون دکارت و هیوم روبه‌رو خواهیم شد که در عصر سرمستی علمی بشر، به